

students, the effectiveness (current and final) of the research work (set by the available products of the students for a certain period (six months, a year) – articles, reports, Olympic and competitive achievements, defense of scientific papers and others. Finally, we can conclude that the ability to pedagogical diagnostics of future teachers will ensure the success of professional activity, of their own self-realization. The basis of pedagogical diagnostics and inseparable corrective work can be defined as operations to identify the causes of mistakes. Pedagogical diagnostics has a certain algorithm of activity, which should be mastered by the students. The diagnostic maturity of the future teacher can be assessed by a set of interrelated indicators and their corresponding criteria.

Key words: *a student of pedagogical university, pedagogical diagnostics, control, assessment, correction.*

УДК 37.091.12

Роман Курок

Інститут професійно-технічної освіти

Національної академії педагогічних наук України

ORCID ID 0000-0001-6855-3830

DOI 10.24139/2312-5993/2020.10/145-156

СУТНІСТЬ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЕКОНОМІЧНИХ КОЛЕДЖІВ

У статті здійснено аналіз сутності правової компетентності фахівців різних галузей. На підставі здійсненого аналізу, а також з опертям на положення формальної логіки запропоновано авторське визначення поняття «правова компетентність педагогічних працівників економічних коледжів».

Грунтуючись на наукових дослідженнях структури різних видів компетентностей, автором виокремлено та схарактеризовано складові компоненти досліджуваного поняття: інноваційно-когнітивний, діяльнісний, мотиваційно-ціннісний, особистісно-рефлексивний та емоційно-вольовий.

Ключові слова: *компетентнісний підхід, правова компетентність, компоненти компетентності, педагогічні працівники, економічний коледж.*

Постановка проблеми. Соціально-економічний розвиток країни, її інтеграційні устремління до Європейського співтовариства зумовили початок реформування багатьох сфер суспільного життя. Система освіти в Україні стала одним із флагманів цього процесу, активно впроваджуючи сучасні підходи до організації та здійснення освітньої діяльності, що ефективно застосовуються країнами Європейського Союзу.

Необхідність інтеграції України в міжнародний освітній і науковий простір визначено однією із засад державної політики у сфері освіти та закріплено на законодавчому рівні у статті 6 Закону України «Про освіту» (Закон України «Про освіту»).

Зазначені інтеграційні процеси сприяли впровадженню в українське освітнє середовище міжнародних стандартів і принципів забезпечення якості освітньої діяльності, що зумовило необхідність розробки нових редакцій або

внесення змін до законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів України, зокрема Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про вищу освіту» тощо.

Істотні зміни у сфері правового регулювання освітньої діяльності разом із запровадженням нових положень і вимог до організації та здійснення освітнього процесу сприяли суттєвому розширенню категорійно-понятійного апарату, що застосовується в освітньому середовищі, та введенню в обіг нових дефініцій і понять.

Аналіз актуальних досліджень. Важливий внесок у вирішення проблемних питань упровадження компетентнісного підходу у вітчизняний освітній простір здійснили вчені О. Антонова, В. Бадер, І. Бех, В. Болотов, О. Дубасенюк, В. Луговий, О. Пометун, В. Радкевич, В. Рябченко та інші.

Розробці актуальних питань формування й розвитку правової компетентності фахівців різних галузей присвячені наукові роботи О. Армійського, Ю. Богуцького, І. Галушак, Д. Коваленка, В. Пугач, С. Пугача та ін.

Разом із тим, незважаючи на підвищену увагу вітчизняних науковців до актуальних питань застосування положень компетентнісного підходу в освітній діяльності, недостатньо дослідженими залишаються питання щодо визначення сутності та структури правової компетентності педагогічних працівників економічних коледжів.

Метою статті є формулювання авторського визначення поняття «правова компетентність педагогічних працівників економічних коледжів» та визначення його структурних компонентів.

Методи дослідження. У ході дослідження автором використано такі методи: аналіз, синтез, дедукція, індукція, порівняння, узагальнення тощо.

Виклад основного матеріалу. Аналіз нормативно правових актів у сфері освіти дає підстави констатувати, що провідною концепцією реформування освітньої системи в Україні є впровадження в освітню діяльність компетентнісного підходу, що дозволить у результаті навчання підготувати фахівців, здатних самостійно приймати оптимальні професійні рішення.

Широке впровадження компетентнісного підходу в український освітній простір пов'язане, передусім, із необхідністю підготовки здобувача не лише як фахівця з відповідним обсягом знань, але й як особистості, спроможної до ефективного виконання завдань професійної діяльності, саморозвитку й самоосвіти. Це, у свою чергу, повинно сприяти швидкій адаптації фахівця до стрімкозмінних умов здійснення професійної діяльності й підвищити його конкурентоспроможність на вітчизняному та міжнародному ринку праці.

У сучасних умовах динамічного розвитку й перетворень в освітній сфері, що зумовлюють системні зміни в нормативно-правовому регулюванні освітнього процесу, актуалізується проблема розвитку в педагогічних працівників економічних коледжів правової компетентності як складника їхньої професійної компетентності. Досконале володіння законодавчими й підзаконними нормативно-правовими актами, вміння їх застосовувати у своїй професійній діяльності здійснює суттєвий вплив на якість підготовки фахівців відповідно до вимог чинних документів у цій сфері.

Аналіз наукових праць учених свідчить, що проблемі розвитку правової компетентності педагогічних працівників економічних коледжів не було приділено достатньої уваги, у зв'язку з чим можемо констатувати відсутність науково обґрунтованого формулювання цього поняття, єдиного підходу до визначення його змістового наповнення. З метою усунення виявлених прогалин проаналізуємо підходи науковців до визначення категорії «правова компетентність» у контексті підготовки фахівців різних галузей та на його основі запропонуємо власне тлумачення поняття «правової компетентності педагогічних працівників економічних коледжів».

На нашу думку, необхідно чітко розрізняти правову компетентність фахівців у сфері юриспруденції з аналогічною компетентністю осіб, які здійснюють свою діяльність у інших сферах, та потребують її для організації власної діяльності й вирішення професійних завдань у нормативно-правовий спосіб. Це спонукає до розгляду дефініції «правова компетентність» фахівців неюридичного профілю.

Так, А. Будас у дисертаційному дослідженні (Будас, 2012, с. 153) пропонує розглядати «правову компетентність студента економічної спеціальності як сукупність якостей, що відображають ступінь кваліфікації фахівця-економіста, рівень його правових знань, умінь, навичок, усвідомлене сприйняття соціально-правового досвіду та здатність до їх ефективної реалізації у своїй практичній діяльності у сфері господарювання». До її складників дослідниця відносить когнітивний (пізнавальний), ціннісно-мотиваційний і діяльнісно-процесуальний компоненти.

І. Галушак у контексті дослідження формування правової компетентності майбутніх економістів в умовах неперервної університетської освіти визначає правову компетентність як систему професійно-правових знань чинного законодавства та ціннісного ставлення до правової діяльності; усвідомлення сутності права й механізмів його дії; вміння мислити правовими категоріями; доречно використовувати набуті

правові знання у професійній діяльності, досягати ефективного результату нормативно-правовим способом (Галушак, 2018, с. 5).

Д. Коваленко розглядає поняття «правової компетентності» як «...глибину й характер поінформованості працівника щодо правових засад професійної діяльності, а також його здатність до ефективної реалізації права у своїй практичній діяльності» (Коваленко, 2013, с. 199).

У контексті управлінської діяльності Н. Юрасюк розглядає «правову компетентність як інтегральну професійно-особистісну характеристику, високий рівень оволодіння компетенцією в області трудового права, а також комунікативні здібності та особистісні якості менеджера, що забезпечують нормативно-правове врегулювання важких ситуацій в управлінні персоналом підприємства» (Юрасюк, 2009, с. 9-10). Разом із тим, на нашу думку, відповідний рівень правової компетентності повинен бути притаманним не тільки керівникам відповідних рівнів, але й усім працівникам, що забезпечить можливість останніх здійснювати свою професійну діяльність у межах відповідного правового поля й захищати свої права.

Також існують розбіжності в підходах до трактування поняття «правова компетентність» педагогічних працівників різних освітніх закладів.

Так, О. Армейський за результатами дисертаційного дослідження робить висновок, що «правова компетентність учителя – це багатофакторне явище, що включає в себе систему його теоретичних знань та способів їх застосування в конкретних педагогічних та правових ситуаціях щодо здійснення правового виховання учнів і організації власної професійної діяльності в межах правового поля, ціннісні правові орієнтації та відповідні професійні якості» (Армейський, 2018, с. 36). Правова компетентність учителя відображає рівень засвоєння правових знань, умінь, навичок, необхідних для реалізації соціальної взаємодії та професійної діяльності фахівця, його готовність і здатність до застосування правових норм під час розв'язання професійних завдань, виконання трудових функцій, у процесі вирішення завдань, що виникають у повсякденному житті; здатність, бажання й наявність мотивації вчителя до постійного підвищення рівня своєї правової компетентності шляхом самонавчання, підвищення кваліфікації (Армейський, 2018, с. 36).

Я. Кічук визначає правову компетентність соціального педагога як сукупність якостей, які відображають ступінь кваліфікації, рівень правових знань, умінь навичок, готовності та здібностей, пов'язаних із здійсненням комплексу заходів із правової підтримки й захисту суб'єктів (Кічук, 2012, с. 73).

На відміну від Я. Кічука, російська вчена А. Молчанова формулює досліджуване поняття через категорію «освіта» та пропонує визначати професійно-правову компетентність соціального педагога як системно-особистісну освіту, що відображає єдність його теоретико-прикладної підготовленості й готовності здійснювати професійну діяльність у межах правового поля, здатність фахівця успішно вирішувати соціально-педагогічні завдання відповідно до нормативно-правових документів (Молчанова, 2008, с. 6).

Цікавим для нашого дослідження є визначення Д. Коваленка професійно-правової компетентності інженера-педагога як інтегративної якості особистості фахівця, що характеризує його здатність і готовність до ефективної реалізації права у власній практичній професійній діяльності під час реалізації професійних функцій (Коваленко, 2015, с. 228).

Отже, аналіз наукових трактувань поняття «правова компетентність» фахівців різних галузей дає змогу констатувати, що різні науковці розглядають його як «сукупність відповідних якостей», «систему професійно-правових знань», «інтегральну професійно-особистісну характеристику», «багатофакторне явище», «системно-особистісну освіту» тощо, що визначають здатність фахівця ефективно організовувати та здійснювати професійну діяльність у межах відповідного правового поля. Саме спрямованість освітнього процесу на формування здатності фахівця успішно виконувати функції в межах відповідної професії та є визначальною сутнісною ознакою використання компетентнісного підходу в освітній діяльності.

Основою правової компетентності відповідного фахівця є наявність у нього знань правових норм, що дозволяє йому дотримуватися вимог чинного законодавства під час здійснення професійної діяльності; вміння застосовувати ці знання в практичній діяльності; а також особистісне його ставлення до необхідності діяти правосвідомо у визначений керівними документами спосіб.

З метою формулювання науково обґрунтованого авторського визначення поняття «правова компетентність педагогічних працівників економічних коледжів» звернемося до положень формальної логіки, оскільки саме ця наука вивчає порядок утворення нових понять.

Поняття – це форма мислення, яка є результатом узагальнення й виділення предметів деякого класу за загальними та специфічними для них ознаками (Конверський, 2008, с. 131). Отже, сформулювати визначення нового поняття – означає застосувати певні логічні операції (узагальнення й обмеження, аналіз, синтез, поділ, порівняння тощо) та розкрити його зміст за

загальними та специфічними ознаками, що відображають його сутність серед подібних категорій.

Передбачимо, що запропоноване визначення поняття «правова компетентність педагогічних працівників економічних коледжів» буде відноситися до класу реальних дефініцій, тобто розкривати істотні й загальні ознаки, а для його формулювання буде використано атрибутивно-реляційний метод, який передбачає визначення поняття через такі ознаки:

– родову – яка притаманна предметам певного класу, в межах якого знаходяться предмети, що відображені в даному понятті;

– видову – розрізняваний атрибут для предметів, узагальнених у понятті (Конверський, 2008, с. 139–140).

Визначаючи нове поняття, необхідно також дотримуватись основних вимог, що висуває формальна логіка: це ясність, точність і відповідність за обсягом того поняття, яке визначається, тому, за допомогою якого здійснюється визначення (Архипова, 2015, с 58).

Отже, для формулювання поняття «правова компетентність педагогічних працівників економічних коледжів» використаємо порядок дефініції реального поняття. Із цією метою спочатку виокремимо найближчу родову ознаку досліджуваного поняття, а потім визначимо найбільш притаманні його видові ознаки.

На нашу думку, родовою ознакою цього поняття доцільно розглядати саме «здатність особи до певної діяльності», яка міститься в законодавчо закріпленому визначенні понятті «компетентність» (Закон України «Про вищу освіту»). Це положення найбільш точно й повно відображає спрямованість компетентнісного підходу – підготовка фахівця, спроможного ефективно діяти під час виконання функції професійної діяльності, що безумовно стосується й педагогічних працівників економічних коледжів.

Словник української мови (Білодід, 1970, с. 531) визначає поняття «здатність» як властивість за значенням «здатний»:

1) який може, уміє здійснювати, виконувати, робити що-небудь, поводити себе певним чином;

2) який має здібності, обдарований.

Таким чином, правова компетентність педагогічного працівника дає йому змогу виконувати на належному рівні свої функціональні обов'язки та якісно здійснювати професійну діяльність, використовуючи при цьому набуті правові знання й навички. Ця здатність ґрунтується на багатьох чинниках, у тому числі й на особистих якостях людини, його професійних характеристиках, освіті тощо, тобто поняття «здатність» містить родові

ознаки, які визначаються багатьма науковцями у трактуванні поняття «правова компетентність фахівця».

Після визначення найближчої родової ознаки досліджуваного поняття сформулюємо основні видові ознаки, що відрізняють його від суміжних понять. На нашу думку, характерною рисою правової компетентності, яка відрізняє її від інших компетентностей, є дотримання особою вимог чинного законодавства під час здійснення своєї професійної діяльності. Під чинним законодавством та розпорядчими документами керівників закладів передвищої освіти ми розуміємо Конституцію України, законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти у сфері освітньої діяльності, а також накази, розпорядження, вказівки тощо керівників різних рівнів і колегіальних органів управління закладів передвищої освіти, що стосуються організації та здійснення освітнього процесу.

Природно, що перша видова ознака може бути дотримана за наявності в особи відповідних правових знань, умінь, навичок, способів мислення, цінностей. Означені характеристики формуються педагогічними працівниками та розвиваються під час отримання відповідного рівня освіти та протягом усієї професійної діяльності. У подальшому вони можуть бути використані в повсякденній педагогічній діяльності для правильного трактування правових норм та їх застосування в конкретних ситуаціях.

Ще однією важливою видовою ознакою правової компетентності педагогічних працівників економічних коледжів є відповідний рівень правосвідомості особи, що «... характеризує сукупність правових поглядів, почуттів, ідей, теорій та уявлень, що відображають ставлення окремої людини до чинного чи бажаного права та діяльності, пов'язаної з ним» (Радкевич, 2020, с. 89). Саме правосвідомість виражає внутрішнє переконання особи в необхідності здійснювати педагогічну діяльність у межах правового поля та виражається в правомірній її поведінці, що є наступною видовою ознакою правової компетентності. Недостатньо лише знати та поважати закон, не менш важливо усвідомлено діяти відповідно до положень законодавства та інших розпорядчих документів та у спосіб, передбачений ними, під час вирішення завдань професійної діяльності.

Але всі перераховані вище видові ознаки є характерними для більшості педагогічних працівників різних закладів освіти. Тому необхідно виділити ознаку правової компетентності, яка є характерною саме для педагогічних працівників економічних коледжів. На нашу думку, цією видовою ознакою є готовність до забезпечення освіченості учнівської молоді в галузі економічних правовідносин, що має виявлятися у

спроможності педагогічного працівника сформувавши у студентів комплекс знань, умінь, навичок, способів мислення, цінностей, а також розуміння необхідності дотримання правових норм у сфері економіки під час здійснення майбутньої професійної діяльності.

Отже, правова компетентність педагогічного працівника економічного коледжу – це здатність особи успішно здійснювати педагогічну діяльність відповідно до вимог чинного законодавства та розпорядчих документів керівників закладів передвищої освіти, що характеризується наявністю в неї правових знань, умінь, навичок, способів мислення, цінностей і відповідного рівня правосвідомості та проявляється в його правомірній поведінці під час вирішення завдань професійної діяльності та її готовності до забезпечення освіченості учнівської молоді в галузі економічних правовідносин.

Це визначення ґрунтується на законах формальної логіки, аналізі дослідження в науковій літературі суміжних понять та виділених нами найбільш суттєвих родової та видових ознак, і, на нашу думку, найбільш повно відображує сутність досліджуваного поняття.

На підставі дефінітивного аналізу сутності та змісту правової компетентності педагогічних працівників економічних коледжів, а також спираючись на наукові дослідження структури компетентності фахівців різних галузей (Пугач, 2020; Кошук, 2019; Коваленко, 2015; Радкевич, 2020), нами виокремлені складові компоненти досліджуваного поняття: інноваційно-когнітивний, діяльнісний, мотиваційно-ціннісний, особистісно-рефлексивний та емоційно-вольовий.

Інноваційно-когнітивний компонент правової компетентності педагогічних працівників економічних коледжів є результатом його пізнавальної діяльності та охоплює систему правових знань про сутність та принципи права, особливості застосування правових механізмів, законодавчі й підзаконні нормативно-правові акти, що регулюють освітню діяльність, розпорядчі документи відповідних керівників освітніх закладів тощо. Ці знання є важливим підґрунтям здійснення успішної професійної діяльності відповідно до сучасних вимог, що ставляться до організації та здійснення освітнього процесу в закладах передвищої освіти.

Разом із цим, для педагогічних працівників економічних коледжів актуальним є не тільки володіння певним рівнем правових знань, але й спроможність до здійснення інноваційної педагогічної діяльності як запоруки успішного виконання професійних функцій. Це зумовлює

постійний розвиток нормативно-правової бази, інформаційних технологій, а також упровадження нових технологій навчання.

Діяльнісний компонент правової компетентності педагогічних працівників економічних коледжів передбачає вміння застосовувати наявні правові знання в повсякденній професійній діяльності, а також у різноманітних життєвих ситуаціях. Цей компонент також «... передбачає володіння педагогічними працівникам конкретними методиками, технологіями, засобами професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників у поєднанні з професійно-правовим вихованням» (Радкевич, 2020, с. 92). Отже, за допомогою діялісного компонента правової компетентності педагогічні працівники економічних коледжів можуть реалізовувати наявний у них правовий інструментарій (інноваційно-когнітивний компонент), а також формувати у здобувачів освіти відповідний рівень правосвідомості й розуміння необхідності дотримуватися вимог законодавства, в тому числі й у сфері економічних правовідносин, під час здійснення майбутньої професійної діяльності.

Мотиваційно-ціннісний компонент нерозривно пов'язаний із діялісним компонентом правової компетентності педагогічних працівників економічних коледжів та відображає наявність у них ціннісних установок і мотивів, що виявляються в усвідомленому переконанні необхідності діяти в межах відповідного правового поля під час виконання функцій педагогічної діяльності, з неухильним дотриманням прав і свобод усіх учасників освітнього процесу. Це є проявом глибинного розуміння значення права для суспільства, його панівної ролі в регулюванні суспільних відносин у всіх сферах життєдіяльності.

Особистісно-рефлексивний компонент правової компетентності педагогічних працівників економічних коледжів проявляється в його здатності критично оцінювати власні результати педагогічної діяльності та інших учасників освітнього процесу, правомірності їх поведінки, а також готовності до самооцінки й самоаналізу, в тому числі з використанням рефлексивного методу. Цей компонент є рушійною силою усвідомлення необхідності постійного самовдосконалення та самовиховання педагогічних працівників, виявлення прогалин у їх правовій підготовці й напрямів її удосконалення.

Емоційно-вольовий компонент правової компетентності педагогічних працівників економічних коледжів характеризується їх здатністю ефективно виконувати функції педагогічної діяльності в різноманітних умовах, у тому числі під впливом негативних факторів. Вказаний компонент виявляється у

спроможності педагогічного працівника діагностувати власний емоційний стан та інших учасників освітнього процесу, вміти його контролювати і позитивно на нього впливати; вільно орієнтуватись у вимогах законодавства й інших розпорядчих документів, що висуваються до освітнього процесу, відповідально до них ставитись і вміти їх дотримуватись під час повсякденної діяльності; почуватись впевнено та природньо під час здійснення педагогічної діяльності, а також у ситуаціях, які вимагають застосування набутих правових знань і навичок; діяти впевнено й цілеспрямовано в умовах мультизадачності; швидко адаптуватись до змін умов здійснення професійної діяльності, проявляти при цьому волювільні якості; докладати необхідних зусиль для досягнення кінцевих результатів, чітко розуміти мету власної діяльності та шляхи її досягнення; вживати заходів, спрямованих на самовдосконалення й саморозвиток; мати позитивний настрій та оптимістичні погляди; з розумінням ставитись до власних невдач і розуміти шляхи їх усунення тощо. Емоційно-вольовий компонент є важливим для усвідомлення специфіки педагогічної діяльності, отримання задоволення від її здійснення та подальшого професійного розвитку педагогічних працівників економічних коледжів.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, у ході дослідження на основі виділених основних родових і видових ознак відповідно до положень формальної логіки автором сформульовано поняття *«правова компетентність педагогічного працівника економічного коледжу»* як здатність особи успішно здійснювати педагогічну діяльність відповідно до вимог чинного законодавства та розпорядчих документів керівників закладів передвищої освіти, що характеризується наявністю в неї правових знань, умінь, навичок, способів мислення, цінностей і відповідного рівня правосвідомості та проявляється в його правомірній поведінці під час вирішення завдань професійної діяльності та її готовності до забезпечення освіченості учнівської молоді в галузі економічних правовідносин.

Виокремлено та схарактеризовано складові компоненти досліджуваного феномену, а саме: *інноваційно-когнітивний, діяльнісний, мотиваційно-ціннісний, особистісно-рефлексивний та емоційно-вольовий.*

ЛІТЕРАТУРА

- Закон України «Про освіту» (Law of Ukraine «On Education» (2017). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
- Будас, А. П. (2012). *Методика навчання правознавства студентів економічних спеціальностей* (дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02). Київ. (Budasy, A. P. (2012). *Methods of teaching law to students of economic specialties* (Phd thesis). Kyiv).
- Галушак, І. Є. (2018). *Теорія і технології формування правової компетентності майбутніх економістів в умовах неперервної університетської освіти* (дис. ...

- д-ра пед. наук: 13.00.04). Ізмаїл. (Galushchak, I. E. (2018). *Theory and technologies of future economists legal competence forming in continuous university education* (DSc thesis). Izmail).
- Коваленко, Д. В. (2013). Професійно-правова компетентність інженера-педагога як мета професійно-правової підготовки майбутнього фахівця. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 33, 194–202. (Kovalenko, D. V. (2013). Professional and legal competence of engineer-pedagogue as a goal of professional and legal training of a future specialist. *Pedagogy of creative personality forming in higher and secondary schools*, 33, 194–202).
- Юрасюк, Н. В. (2009). *Формирование правовой компетентности будущего менеджера на основе ситуационного подхода* (автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08). Калининград. (Yurasyuk, N. V. (2009). *Future manager's legal competence forming on the basis of situational approach* (Phd thesis abstract). Kaliningrad).
- Армейський, О. С. (2018). *Розвиток правової компетентності вчителів технологій у післядипломній педагогічній освіті* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Харків. (Armeiskiy O. S. (2018). *Technology teachers' legal competence forming in postgraduate pedagogical education* (PhD thesis). Kharkiv).
- Кічук, Я. В. (2012). Соціальний педагог – професія захисту, домінанта сучасних наукових досліджень. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*, 2, 71-77. (Kichuk, Ya. V. (2012). Social pedagogue – the profession of protection, the dominant of modern scientific researches. *Social pedagogy: theory and practice*, 2, 71-77).
- Молчанова, А. В. (2008). *Формирование профессионально-правовой компетентности социального педагога в вузе* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08). Москва. Режим доступу: <https://www.dissercat.com/content/formirovanie-professionalno-pravovoi-kompetentnosti-sotsialnogo-pedagoga-v-vuze>. (Molchanova, A. V. (2008). *Social pedagogue's professional and legal competence forming in the university* (Phd thesis abstract). Moscow. Retrieved from: <https://www.dissercat.com/content/formirovanie-professionalno-pravovoi-kompetentnosti-sotsialnogo-pedagoga-v-vuze>).
- Коваленко, Д. В. (2015). *Теоретико-методичні основи системи безперервної професійно-правової підготовки інженерів-педагогів* (дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04). Харків. (Kovalenko, D. V. (2015). *Theoretical and methodical bases of the system of continuous professional and legal training of engineers-pedagogues* (DSc thesis). Kharkiv).
- Конверський, А. Є. (2008). *Логіка (традиційна та сучасна)*. Київ: Центр учбової літератури. (Konversky, A. Ye. (2008). *Logic (traditional and modern)*. Kyiv: Center of Educational Literature).
- Архипова, Є. О., Піхорович, В. Д., Потіщук, О. О. (2015). *Логіка*. Дніпропетровськ. (Arkhipova, Ye. O., Pikhorovich, V. D., Potishchuk, O. O. (2015). *Logics*. Dnipropetrovsk).
- Білодід, І. К. (1970). *Словник української мови: у 11 т.* Київ: Наукова думка. Т. 3. (Bilodid, I. K. (1970). *Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes*. Kyiv: Scientific Thought. Т. 3.).
- Радкевич, О. П. (2020). *Теоретичні і методичні основи розвитку правової культури педагогічних працівників закладів професійної освіти* (дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04). Київ. (Radkevych, O. P. (2020). *Theoretical and methodical principles of developing legal culture in teaching staff from professional education schools* (DSc thesis). Kyiv).
- Пугач, В. М. (2020). *Формування правової компетентності майбутніх менеджерів охорони здоров'я у процесі фахової підготовки* (дис. ... канд. пед. наук:

13.00.04). Вінниця. (Puhach, V. M. (2020). *Formation of legal competence of future health managers in the process of professional training* (PhD thesis). Vinnytsya).

Кошук, О. Б. (2019). *Теоретичні і методичні засади формування професійної компетентності майбутніх фахівців із агроінженерії* (дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04). Київ. (Koshuk, O. B. (2019). *Theoretical and methodical principles of forming professional competence of future specialists in agroengineering* (DSc thesis). Kyiv).

РЕЗЮМЕ

Курок Роман. Сущность правовой компетентности педагогических работников экономических колледжей.

В статье осуществлён анализ сущности правовой компетентности специалистов разных сфер. На основании проведённого анализа, а также используя законы формальной логики, предложено авторское определение понятия «правовой компетентности педагогических работников экономических колледжей».

Основываясь на научных исследованиях различных видов компетентностей, автором выделены и охарактеризованы составляющие компоненты исследуемого понятия: инновационно-когнитивный, деятельностный, мотивационно-ценностный, личностно-рефлексивный, эмоционально-волевой.

Ключевые слова: компетентностный подход, правовая компетентность, компоненты компетентности, педагогические работники, экономический колледж.

SUMMARY

Kurok Roman. The essence of legal competence of economic colleges teaching staff.

In modern conditions of dynamic development and transformations in the educational sphere, which cause systemic changes in the legal regulation of the educational process, the problem of developing economic colleges teaching staff's legal competence as a component of their professional competence is actualized.

The article analyzes the essence of legal competence of different specialists. It is established that scholars consider this concept as a "set of relevant qualities", "system of professional and legal knowledge", "integral professional-personal characteristics", "multifactorial phenomenon", "systemic and personal education", etc., which determines the specialist's ability to effectively organize and to carry out professional activity according to the relevant legal field.

Based on the literature analysis, as well as relying on the regulations of formal logic, the concept of "legal competence of economic colleges teaching staff" was defined as the ability of a person to successfully carry out pedagogical activities according to demands of current legislation and administrative documents of higher education institutions heads, that is characterized by the legal knowledge, skills, abilities, ways of thinking, values and the appropriate level of legal awareness and is manifested in its lawful behavior in solving problems of professional activity and its readiness to ensure the education of students in the field of economic law-relations.

Based on the analysis of the nature and content of legal competence of economic colleges teaching staff and researches on the structure of different specialists' competence as well, we have identified such components of the studied phenomenon as innovative-cognitive, activity, motivational-value, personal-reflexive and emotional-volitional.

Key words: competence approach, legal competence, competence components, teaching staff, economic college.